

Återkrav inom välfärdssystemet - Förslag till lagstiftning (SOU 2009:6)**Bakgrund**

Genom remiss den 12 februari 2009 (Fi2009/1049) har ILO-kommittén anmodats att yttra sig över betänkandet Återkrav inom välfärdssystemet (SOU 2009:6).

Förslagets förhållande till ILO-konventioner

I utredningen konstateras att Sveriges internationella åtaganden inte hindrar att oriktigt utbetalda förmåner återkrävs. Utredningen har dock inte berört frågan om förslagets förhållande till ILO-konventioner som Sverige ratificerat.

Ekonomiska förmåner för personligt ändamål inom de centrala delarna av välfärdssystemet såsom bidrag, ersättningar, pensioner som enligt svensk rätt beslutas av Försäkringskassan, Migrationsverket, Centrala studiestödsnämnden eller en kommun behandlas delvis av ILO:s konventioner nr 102 och nr 128.

ILO:s konvention nr 102 om minimistandard för social trygghet innehåller bestämmelser om ekonomiskt stöd vid invaliditet och sjukdom, arbetslöshet, ålderdom och yrkesskada samt bestämmelser om familjeförmåner, förmåner vid havandeskap och barnsörd och förmåner till efterlevande. Sverige är dock inte bundet av konventionen i de delar som avser ålders-, invaliditets- och efterlevandeförmåner. I konventionen finns inte några regler om återkrav men det finns regler om när förmåner kan innehållas (artikel 69).

Ett innehållande av förmån kan jämföras med utredningens förslag om att en myndighet eller kommun ska kunna avräkna återkrävda belopp mot senare utbetalningar till den återbetalningsskyldige. Möjligheten att göra avräkning föreslås i utredningen utvidgas till nya former av förmåner såsom exempelvis barnbidrag och underhållsstöd och utvidgas i fråga om bl. a. assistansersättning och bostadsbidrag. Förmånerna barnbidrag och underhållsstöd bör kunna inräknas som familjeförmån liksom även eventuellt bostadsbidrag till barnfamiljer enligt Del VII i konvention nr 102.

Utredaren förslår att möjligheten att avräkna återkrav mot senare utbetalningar utökas till att fullt ut omfatta alla de förmåner som Försäkringskassan beslutar om och som omfattas av den föreslagna återkravslagen. Delar av en sådan utvidgning har som framgått ovan koppling till ILO:s konvention nr 102. Möjligheten att avräkna en förmån enligt utredningens förslag är avhängig kriterierna för återkrav som i sin tur är kopplade till bestämmelsen om återbetalningsskyldighet. Denna skyldighet inträder enligt utredningens förslag om en förmån betalats ut felaktigt eller med för högt belopp. Den som tagit emot förmånen ska betala tillbaka vad som oriktigt betalats ut. Om den som tagit emot förmånen eller dennes

ställföreträdare inte har orsakat den oriktiga utbetalningen gäller återbetalningsskyldighet dock endast när antingen denne eller ställföreträdaren insett eller borde ha insett att utbetalningen var oriktig.

Enligt artikel 69 i ILO:s konvention nr 102 får förmån innehållas bl. a. *då vederbörande sökt erhålla förmån under falska förutsättningar*.

Eftersom den utvidgning av möjligheten att besluta att hålla inne skäligt belopp i avräkning på vad som betalats ut för mycket är kopplad till förutsättningarna för återbetalningsskyldighet får kraven i artikel 69 prövas mot dessa. Enligt den föreslagna regeln om återbetalningsskyldighet ska som i stort även tidigare gällde återbetalningsskyldighet inträda när förmånstagaren orsakat den felaktiga utbetalningen eller insett eller bort inse att utbetalningen är felaktig. Dessa förutsättningar bör vara förenliga med kraven i artikel 69.

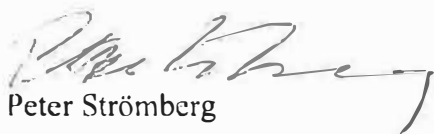
Bestämmelser i ämnet återfinns också i konvention nr 128 om invaliditets-, ålders- och efterlevandeförmåner. En motsvarande regel om innehållande av förmån återfinns i dess artikel 32. Även enligt denna bestämmelse (artikel 32 (c)) kan förmån innehållas då vederbörande sökt utfå förmån under falska förutsättningar. I den mån någon av de föreslagna förändringarna skulle omfattas av de förmåner som tillerkänns enligt konvention nr 128 görs en motsvarande bedömning som avseende konvention nr 102.

ILO-kommitténs bedömning

ILO-kommittén beklagar att betänkanudet inte innehåller någon granskning av förslagen i förhållandet till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner vilket försvårar kommitténs arbete.

ILO-kommittén finner att förslagen inte står i strid med Sveriges åtaganden enligt de i yttrandet nämnda konventionerna.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande, ledamöterna Hult, Rudeberg, Söderlöf, Bengtsson och Edström samt ersättarna Eriksson, Kovar och Grahl. Närvarande var ersättaren Svenson, adjungerade Sofia Bergström, Svenskt Näringsliv samt sekreteraren Hiljemark och undertecknad sekreterare

Peter Strömberg

Petra Herzfeld Olsson